

Martyna Król, Katarzyna Szmidt

XI Ogólnopolska Konferencja
Studencko-Doktorancka Kół
Naukowych Bibliotekoznawców
„Ochrona i bezpieczeństwo zasobów
archiwalnych, bibliotecznych,
muzealnych, galerii i innych
instytucji kultury i nauki – dawniej i
dziś”, Katowice, 5 grudnia 2017 r.

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 2 (29), 173-177

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Martyna Król

Koło Naukowe Infologów
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: martynakr1996@gmail.com

Katarzyna Szmidt

Koło Naukowe Infologów
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: kasiaszmidt@interia.eu

XI Ogólnopolska Konferencja Studencko-Doktorancka Kół Naukowych Bibliotekoznawców „Ochrona i bezpieczeństwo zasobów archiwalnych, bibliotecznych, muzealnych, galerii i innych instytucji kultury i nauki – dawniej i dziś” (Katowice, 5 grudnia 2017 r.)

5 grudnia 2017 r. odbyła się XI Ogólnopolska Konferencja Studencko-Doktorancka Kół Naukowych Bibliotekoznawców, zatytułowana „Ochrona i bezpieczeństwo zasobów archiwalnych, bibliotecznych, muzealnych, galerii i innych instytucji kultury i nauki – dawniej i dziś”. Spotkanie zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Infologów, działające przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Referaty przedstawili studenci i doktoranci: Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Warszawskiego, a także przedstawiciele

CEIBA sp. z o.o., Biblioteki Głównej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Mieczysława Karłowicza w Katowicach, Archiwum Państwowego w Katowicach oraz Muzeum Historii Katowic.

Obrady podzielono na cztery bloki tematyczne. Sesja pierwsza dotyczyła ochrony zbiorów w ujęciu historycznym. W sesji drugiej prelegenci przedstawili referaty dotyczące ratowania, zabezpieczania i ochrony zbiorów w praktyce. Sesję trzecią poświęcono digitalizacji zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. Podczas sesji czwartej referenci omówili konteksty ochrony zbiorów bibliotecznych. Nad całością obrad czuwała Agnieszka Bangrowska.

Rozpoczynający obrady konferencyjne referat, zatytułowany *Identyfikacja i bezpieczeństwo kolekcji. Systemy znakowania zbiorów bibliotecznych – perspektywa historyczna i współczesna*, wygłosiła Agnieszka Biały (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki, Uniwersytet Śląski w Katowicach). Na podstawie anulowanych/kasowanych sygnatur bibliotecznych autorka odniosła się do proveniencji kolekcji. Prowadząc szczegółową analizę znaków i symboli w kodeksach, prelegentka stwierdziła, że dzięki umiejętności odczytania kompozycji formalno-stylowej znaku, właściwej identyfikacji techniki wykonania, np. papieru wyklejkowego, można przesądzić o czasie i miejscu wykonania książki, bądź też potwierdzić jej oryginalność. Dorota Kolenda (Instytut Informatyki i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Wrocławski) przybliżyła poglądy średniowiecznego bibliofila Richarda de Bury na problematykę ochrony i udostępniania księgozbiorów. Omówiła tezy uczonego dotyczące właściwego przechowywania książek i obchodzenia się z nimi. Szczególną uwagę zwróciła na jeden z rozdziałów dzieła R. de Bury'ego pt. *Philobiblon – Pożyteczne przepisy w sprawie wypożyczania książek uczącym się* – w całości poświęcony zagadnieniu udostępniania zbiorów szerszemu gronu odbiorców. Bartłomiej Legis (Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki, Uniwersytet Śląski w Katowicach) zaprezentował różnice technik oprawiania książek w krajach rewolucji przemysłowej – Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych – oraz ukazał wpływ rozwoju technologii i zmian społeczno-kulturowych na wygląd książek, które zaczęły przypominać efektowne dzieła szesnastowiecznych introligatorów. Referat Joanny Tokarczyk (Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki, Uniwersytet Śląski w Katowicach) dotyczył dokonań Paula Otleta, stanowiących inspirację dla współczesnych badaczy. Sesję pierwszą zakończył komunikat Marii Kycler (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach), w którym referentka przedstawiła okoliczno-

ści powołania w roku 2016 przy Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu Proweniencyjnej Grupy Roboczej (PGR). Następnie omówiła cele i zadania, jakie postawili przed sobą przedstawiciele bibliotek współpracujących w ramach PGR.

Sesję drugą rozpoczęło wystąpienie Agnieszki Biernackiej-Biesiady (CEIBA sp. z o.o.), która zaprezentowała następujące sposoby ochrony zbiorów bibliotecznych: naprawa zniszczonego lub uszkodzonego papieru zbiorów dawnych, ochrona zbiorów współczesnych oraz wykorzystanie urządzeń do czyszczenia książek z kurzu i oczyszczania powietrza. Hanna Bias (Archiwum Śląskiej Kultury Muzycznej, Biblioteka Główna Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach) zrelacjonowała etapy przebiegu prac w Archiwum Śląskiej Kultury Muzycznej; prace te obejmowały zabezpieczenie materiałów przed postępowaniem degradacji wynikającej z wcześniejszego niewłaściwego przechowywania nośników fotografii w środowiskach zakwaszonych i zakurzonych oraz z braku pomocy ewidencyjnych, takich jak karty i księgi inwentarzowe. Autorka zwróciła uwagę na sposoby ochrony zbiorów (obwoluty, pudła bezkwasowe) i problemy związane z klasyfikacją i sortowaniem fotografii. Temat *Ochrona zbiorów specjalnych w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego* podjęła M. Kycler, analizując zagadnienia zabezpieczenia zbiorów specjalnych, a także warunki stworzone w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej w Katowicach dla bezpiecznego przechowywania rękopisów, starych druków, zbiorów graficznych i kartograficznych oraz wybranych kolekcji książek dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych. Wystąpienie Iwony Janysek (Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. Mieczysława Karłowicza w Katowicach) dotyczyło zadań, celów i użytkowników biblioteki szkolnej. Autorka na przykładzie swej macierzystej placówki omówiła problem ochrony zbiorów bibliotecznych w bibliotekach szkolnych oraz ukazała wybrane zbiory z końca XIX i XX w. znajdujące się w bibliotece PSM. Alicja Paszkowska (Koło Naukowe Informacji i Książki, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii, Uniwersytet Warszawski) wygłosiła referat na temat wyzwań i trudności związanych z remontem i konserwacją zbiorów w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Referentka przedstawiła najcenniejsze obiekty oraz sposoby ich ochrony, udostępniania i konserwacji. Adrian Porwich (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Wrocławski) w referacie pt. *Przepisy w zakresie wywozu zabytków i muzealiów za granicę jako instrument ochrony zbiorów muzealnych* skupił się na potencjalnych zagrożeniach płynących z wypożyczenia zbiorów muzealnych i ich integralności, m.in. poprzez różnice w standardach ochrony zasobów. W podsumowaniu dokonał

oceny obowiązujących przepisów pod kątem ich użyteczności jako instrumentu ochrony zasobów muzealnych.

Sesję trzecią rozpoczęło wystąpienie Anny Polańskiej (Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, Instytut Historii Sztuki, Uniwersytet Gdański), która skupiła się na digitalizacji zasobów Biblioteki i Archiwum Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Przedstawiła problemy i wyzwania związane z procesem konstruowania i udostępniania zasobów cyfrowych. Jędrzej Leśniewski (Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej, Biblioteka Politechniki Wrocławskiej) naświetlił działania podejmowane przez Bibliotekę Politechniki Wrocławskiej w zakresie wykorzystania digitalizacji jako narzędzia ochrony unikatowych zbiorów bibliotecznych, niedostępnych ze względu na stan zachowania. Omówił możliwości zwiększania dostępności zbiorów bibliotecznych dla osób z dysfunkcjami wzroku. Referat Katarzyny Kwaśniewicz (Oddział Konserwacji Jednostkowej i Masowej oraz Reprografii, Archiwum Państwowe w Katowicach) był poświęcony przygotowywaniu konserwatorskiemu materiałów do digitalizacji. Magdalena Koziak-Podsiadło (Instytut Nauk o Informacji, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) podjęła temat unikatowych tłoków introligatorskich zgromadzonych w zbiorach Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, które zostały odbite, zdigitalizowane i zaprezentowane w formie wzornika. Referat pt. *Udział bibliotek w digitalizacji i archiwizacji fotografii – wybrane projekty* wygłosiła Agnieszka Łakomy-Chłosta (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach), przedstawiając wybrane przykłady archiwów fotografii, które są prowadzone i organizowane przez biblioteki, a także wymieniając sposoby ich prezentacji użytkownikom w postaci cyfrowej. Aneta Dąbrowska-Korzus (Studencko-Doktoranckie Koło Naukowe ePRINT, Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) zanalizowała zdigitalizowane przez Bibliotekę Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu rękopisy średniowieczne z dawnych bibliotek krzyżackich pochodzących z Państwowej i Uniwersyteckiej Biblioteki w Królewcu.

Referat Marii Pawłowskiej (Biblioteka Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) otworzył sesję czwartą. Autorka skupiła się na zasadach działania oraz na wykorzystaniu technologii RFID (Radio Frequency Identification – identyfikacja za pomocą fal radiowych) do obiegu zbiorów w bibliotekach. Omówione zostały także wady i zalety poszczególnych częstotliwości fal radiowych: UHF (ultrawysokie częstotliwości) i HF (wysokie częstotliwości). Michał Żytomirski (Katedra Informatologii i Bibliologii,

Uniwersytet Łódzki) w referacie pt. *Archiwa danych o użytkownikach serwisów WWW bibliotek jako zasób służący polepszeniu jakości ich usług* przybliżył problematykę analizy cyfrowych śladów oraz wykorzystywania ich w celu polepszania poziomu jakości usług bibliotecznych. Wojciech Balawender (Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) zwrócił uwagę na problem siły haseł na tle ochrony zbiorów. Autor przedstawił metody tworzenia mocnych haseł oraz zasady bezpieczeństwa. Podał przykłady niektórych technik przechwytywania i łamania haseł. Wystąpienie Marka Lyszczyzny (Dział Naukowo-Oświatowy, Muzeum Historii Katowic) poświęcone było bezpieczeństwu biznesu. Autor przedstawił plany pozwalające stworzyć wewnętrzną strategię instytucji kultury oraz określić procedury mające na celu efektywną ochronę zbiorów m.in. poprzez regulaminy, system monitoringu wizyjnego, ochronę informacji niejawnych, a także weryfikację kontrahentów i pracowników.

W ostatnim referacie, zaprezentowanym przez Martę Magdalenę Romanowską (Studencko-Doktoranckie Koło Naukowe ePRINT, Instytut Informatyki Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), poruszona została kwestia znaczenia współczesnego ekslibrisu, czyli znaku własnościowego utożsamiającego zbiór z jego właścicielem.

Obrady zakończyły się dyskusją na temat referatów, zwłaszcza tych, które dotyczyły sposobów elektronicznego archiwizowania danych. Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem pracowników i studentów Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Wśród słuchaczy byli także przedstawiciele: Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie; Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach; Inteksu Gliwice; Wyższej Szkoły Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej; Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz bibliotek wydziałowych Uniwersytetu Śląskiego – Wydziału Prawa i Administracji, Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Teologicznego.

Zamknięcia obrad dokonała Agnieszka Bangrowska, kierując podziękowania do uczestników i organizatorów konferencji.

Tekst wpłynął do redakcji 5 marca 2018 r.